

‘Hun enige zonde is hun geloof’

Patriarchen uit Syrië en Irak smeken internationale gemeenschap om hulp

- ▶ 120.000 christenen hebben dringend humanitaire hulp nodig
- ▶ Ook prioritair is de herovering van christelijke dorpen
- ▶ Vrees leeft dat conflict zal uitbreiden

Erik DE SMET

Syrië en Irak zinken almaar dieper weg in chaos en geweld. Vooral minderheden, niet in het minst christenen, betalen een zware tol. De voorbije maanden keek de wereld toe hoe jihadisten in Irak jezidi's en christenen verdreven uit hun huizen. Die mensen werden gedwongen alles achter te laten. Van de 35.000 christenen die in 2003 in Mosoel in Irak leefden, rest vandaag niemand meer.

„Hun enige zonde is dat ze geloven in Jezus Christus”, zei de Syrisch-orthodoxe patriarch Ignatius Aphrem II tijdens de jongste *Ontmoeting voor de vrede* van Sant'Egidio in de kathedraal in Antwerpen. „Ze bleven achter zonder dak boven het hoofd. Kortom, om te sterven. Voor die mensen werden de woorden van de Heer 'alles achter te laten' bangstigend concreet.”

De patriarch bracht naar eigen zeggen de stem van miljoenen christenen en niet-christenen uit het Midden-Oosten met zich mee naar Antwerpen. „Soennitische moslims die geterroriseerd worden door geloofsgenoten, sjiëten vervolgd door fanatici, uit hun voorouderlijke dorpen verdreven jezidi's en christenen. Al die mensen willen in vrede leven,

maar fanatici en de internationale politiek verhinderen dat”, zei de patriarch nog.

Anders dan in Irak worden in Syrië de christenen niet vervolgd om hun religie, maar delen ze net als alle Syriërs in het aanhoudende geweld. Van twee door jihadisten ontvoerde orthodoxe bisschoppen werd al vijfhonderd dagen niets meer gehoord. Het conflict breidt zich ook uit. Jihadisten staken de grens met Libanon over en sloegen daar toe. Libanon, Jordanië en Palestina zijn naar verluidt hun volgende doelwitten.

„De geschiedenis beschikt nog niet over toereikende termen om te beschrijven wat we nu in het Midden-Oosten zien gebeuren”, meent de Syrische geestelijke leider. „Tijdens mijn jongste bezoek aan Sadad, een vanouds christelijke stad in Syrië, keek ik in de ogen van een man die zijn vrouw verloor, beide kinderen, een oom en zijn schoonmoeder. Ze werden vermoord en hun lichamen in een waterput gedumpt. Welke boodschap van vrede breng je aan die vader?”

„Islam is een systeem waarin mensen opgesloten zitten”

Ook aanwezig in Antwerpen was Louis Raphaël I Sako, patriarch van de Chaldeeuwskatholieke Kerk met zetel in de Iraakse hoofdstad Bagdad. Wat hebben de christenen in zijn land het dringendst nodig? „De prioriteit moet de bevrijding zijn van de dorpen in de vlakte van Ninive die door Islamitische Staat werden bezet”, luidt zijn antwoord. „De christenen vertrouwen nie-

mand meer in hun regio. Niet alleen is er de terreurdreiging van Islamitische Staat, nadat christenen moesten vluchten, plunderden islamitische burens hun huizen. De Koerdische milities, de Peshmerga's, moeten gesteund worden in hun strijd tegen Islamitische Staat.”

Meer dan 120.000 christenen vluchtten naar het Koerdische Erbil. Volgens mgr. Sako is het dan ook van levensbelang dat de internationale gemeenschap daar humanitaire hulp levert: voedsel, huisvesting, medicijnen. „Emigratie is geen oplossing,” benadrukt de patriarch, „want aldus worden mensen ontworteld en vervreemden ze van hun cultuur. In Irak sterft onder onze ogen een eeuwenoude cultuur. De wereld kan en mag niet onverschillig blijven.”

Onder de IS-strijders bevinden zich ook heel wat Europeanen. Volgens mgr. Sako zijn die strijders gevaarlijker dan de Arabische jihadisten. „Maar zij zijn een probleem voor jullie, niet voor ons”, zegt hij ook. „Een heilige oorlog voeren, biedt die jonge mensen een ideaal. Ook in Europa is er islamisering. Negeer het christendom, de basis van jullie cultuur, dus niet.”

Toch blijft volgens de patriarch het samenleven van moslims en christenen mogelijk, „maar dan zullen vele moslims eerst een andere taal moeten aanslaan”, besluit hij. „Islam is een systeem waarin mensen opgesloten zitten en waarin religie en politiek verweven zijn. Ik denk dat de tijd is gekomen om beide van elkaar te scheiden. Slechts in een seculiere staat kunnen diverse godsdiensten en minderheden met elkaar vreedzaam samenleven.”

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Synode over het gezin nu al historisch

„ Het moet decennia geleden zijn dat zo naar een bijeenkomst van bisschoppen werd uitgekeken. De buitengewone synode over huwelijk en gezin, die zondag in Rome begint, is dan ook nu al historisch (zie bladzijden 10 en 11). Dat is de verdienste van paus Franciscus die er met een vragenlijst de hele geloofsgemeenschap bij betrokken. Niet iedereen apprecieerde dat, integendeel, in bepaalde kerkelijke kringen werden de wenkbrauwen gefronst. Voor- en tegenstanders lieten de afgelopen maanden dan ook van zich horen. Zondag is het woord aan de synodeleden. Hier en daar proeven we de sfeer van vóór het Tweede Vaticaans Concilie, toen de hoop op verandering opklonk. Elders hoor je waarschuwen voor te hoge verwachtingen.

Verwijzingen naar de jaren 1960 zijn uiteraard niet toevallig. Het *aggiornamento* van paus Johannes XXIII incasseerde in 1968 al een flinke opdoffer door de publicatie van *Humanae vitae*, de encycliek waarin het gebruik van kunstmatige voorbehoedmiddelen werd afgewezen. Velen die op een open visie van de Kerk op seksualiteit en verantwoord ouderschap hadden gerekend, haakten af. De daaropvolgende decennia werd dat alleen maar erger – zeker toen ook paus Johannes-Paulus II in zijn apostolische exhortatie *Familiaris consortio* (1981) geen ruimte liet voor het persoonlijke gewetensoordeel bij gezinsplanning.

Anno 2014 is het gebruik van kunstmatige voorbehoedmiddelen voor veel gelovigen geen punt van discussie meer, en dat geldt ook voor het ongehuwd samenleven, het te communie gaan van hertrouwde echtgescheidenen en het homohuwelijk. Dat betekent niet dat zij vinden dat liefde en seks moeten worden ontkoppeld en dat alles moet kunnen. De antwoorden op de Vaticaanse vragenlijst leren duidelijk dat gelovigen, ondanks de reële meningsverschillen met het leergezag, zich ook kunnen herkennen in de globale visie op huwelijk en gezin die de Kerk aanreikt. Wat zij allereerst verlangen, is meer openheid voor het bijsturen van de leer en de pastoraal vanuit de dialoog met de hedendaagse cultuur. Een openheid waar ze feitelijk niet meer hadden op gerekend, tot plotsklaps een paus opdook die op zijn manier het *aggiornamento* predikte. Franciscus' openheid zette ook andere kardinalen en bisschoppen tot reflectie aan, maar dat leidde niet bij iedereen tot dezelfde conclusies. Sommigen, onder wie kardinaal Gerhard Müller, de prefect van de Congregatie voor de Geloofsleer, lieten al weten dat zij hoe dan ook vasthouden aan een strikte interpretatie van de leer over huwelijk en gezin.

De grote vraag is niet wie uiteindelijk aan het langste eind trekt, maar of de rooms-katholieke Kerk in staat is tot een sereen en vrijmoedig – lees: niet gepolemiseerd – debat. Met andere woorden, is Rome bereid de plausibele verlangens van de gelovigen om de leer en de pastoraal bij te sturen, ernstig te nemen? Dát is de grote uitdaging. Een en ander houdt in dat, zoals ethicus Roger Burggraeve op bladzijde 11 benadrukt, beter geen voortvarende beslissingen worden genomen, maar dat eerst wordt verkend waar de knelpunten liggen om vervolgens, in een tweede sessie, een kader te schetsen dat ruimte biedt voor een verregaande regionale reflectie. Zo nodig komt er volgens Burggraeve een derde sessie met regionale werkgroepen.

Uiteraard moeten we waarschuwen voor te hoge verwachtingen. Het getuigt van weinig realisme te denken dat alles in een handomdraai wordt gewijzigd. De Kerk put haar kracht uit continuïteit en traditie. Tegelijk toont de geschiedenis aan dat ook zij niet zonder aanpassingen kan. De realiteit leert dat ook velen die niet altijd volgens de regels leven, op hun manier kunnen getuigen van het geloof, waardoor ook zij de Geest in deze tijd levend houden. Het is de taak van de Kerk – en in dit geval de verpletterende verantwoordelijkheid van de synodeleden – ook in hen het gelaat van Christus te zien en teken en instrument te zijn van de Geest die hen bezielt.„

Christelijke kinderen op de vlucht slapen in het Koerdische Erbil in openlucht. © Reporters